Benny Vreden
Kinderproducties

dialogen en liedteksten: Marian van Gog
muziek: Paul Natte en
Ton Kerkhof
illustraties: MDA-DHAD

DE KLEINE BOOM

een tijdloos kerstsprookje voor kinderen van 4 t/m 12 jaar

VOORAF

De kleine boom is een tijdloos kerstsprookje dat zich afspeelt in de laatste dagen voor Kerstmis. Het verhaal staat garant voor een gezellige en sfeervolle kerstviering. In de korte tijd tussen Sinterklaas en kerstvakantie is deze musical gemakkelijk in te studeren. De scènes kunnen door verschillende leeftijdsgroepen apart en dus tegelijkertijd worden geoefend. Maar de musical leent zich er ook goed voor om door kinderen van één leeftijdsgroep te worden gespeeld. Het kan leuk zijn om de musical in een Dickensachtige setting te spelen, maar het verhaal kan zich ook hier en nu afspelen; elke tijd is mogelijk. Pas kleding en decor aan, en u zit in de tijd en op de plaats die u wenst. *De kleine boom* gaat over de manier waarop mensen in het leven staan en de gevolgen die dat heeft voor henzelf en hun omgeving. In het verhaal wordt een klein kerstboompje gevolgd dat van hand tot hand gaat en daarbij allerlei mensen tegenkomt die het goed of minder goed met hem menen. Op zijn reis 'groeit' het kerstboompje door alles wat hij meemaakt. Tijdens de laatste scène kan het kerstverhaal worden verteld. Er is ook een alternatief verhaal (zie blz. 27) beschikbaar.

KORTE INHOUD

Het is bijna kerstmis en Guido gaat met zijn vader naar het bos om kerstbomen om te hakken. Tussen alle mooie grote kerstbomen staat één klein boompje, dat nauwelijks gegroeid is. Guido mag het boompje zelf omhakken en meenemen. Eenmaal op de markt geeft Guido zijn boompje weg aan een gezin dat geen geld heeft. Het boompje komt vervolgens terecht bij een student die niet naar huis durft en bij een groep zwervers. Overal brengt het boompje geluk en daardoor groeit het ook steeds een stukje. Als volwassen boom brengt hij de laatste nacht voor Kerstmis door op het plein bij de zwervers. Het wordt zo koud dat de zwervers telkens een stukje van de boom afzagen en opbranden. Het vuur houdt hen warm tot de morgen. Als het boompje tenslotte weer klein en eenzaam op straat achterblijft, komt Guido langs. Hij herkent zijn boompje meteen en neemt het mee naar huis voor een gelukkige kerst.

DECOR

Hoewel het verhaal zich op verschillende locaties afspeelt, is het decor heel eenvoudig. Elke locatie wordt uitsluitend met wat zetstukken weergegeven. Er is een straatlantaarn nodig en een geschilderd huis. Eventueel kunnen wat kerstbomen op karton worden geschilderd.

Scène 1: het bos

Kinderen spelen voor kerstboom. Ze staan in rijen en verbeelden zo het bos.

Scène 2: de markt
Met wat tafels kunt u marktkraampjes verbeelden. Makkelijker is het om een paar kinderen met een blad of doos voor hun buik zogenaamd spullen te laten verkopen. Andere kinderen lopen langs als kopers. Maak van karton een straatlantaarn als zetstuk. De kerstbomen die verkocht worden, kunnen op karton geschilderd worden. Of laat de kerstbomen uitbeelden door de kinderen die in scène 1 voor kerstboom speelden.

Scène 3: het huis van het arme gezin
Schilder het huis op de achtergrond of als zetstuk op karton. Het gezin (moeder met één of meer kinderen) wordt opgehaald door een chauffeur in een grote auto: zet hiervoor een paar krukken neer. De chauffeur heeft een stuur. De kerstboom wordt op het dak gebonden: leg de boom hiervoor op de rug van de passagiers. De (zijkant van de) auto kan eventueel van karton worden gemaakt (dozen).

Scène 4: studenten op straat
Geen decor nodig. Gebruik de straatlantaarn uit scène 2.

Scène 5: het huis van de student
Gebruik hiervoor de achtergrond/het zetstuk uit scène 3. Het verschil is dat het huis in scène 3 armoedig was, terwijl het hier juist gezellig moet zijn. Dat is te bereiken door bijvoorbeeld fleurige gordijnen achter een raam te hangen en planten voor het raam te zetten.

Scène 6 en 7: op straat
Leg wat dozen en dekens neer en eventueel een vuilnisbak. Eén van de zwervers kan een winkelwagentje voortduwen. Gebruik de straatlantaarn uit scène 2.

GEMAKKELIJK IN TE STUDEREN
Het bijzondere van deze musical is, dat het door kinderen van alle leeftijden (4-12 jaar) kan worden gespeeld. De scènes zijn opgebouwd van gemakkelijk naar moeilijker en kunnen los van elkaar worden geoefend. De eerste scènes zijn eenvoudig door jonge kinderen te spelen. Op de cd wordt het verhaal van scène 1 verteld. De kinderen kunnen het verhaal uitspelen. Maar de musical kan ook in z'n geheel door wat oudere kinderen gespeeld worden. Voor die kinderen staan de dialogen van scène 1 in het tekstboek uitgewerkt. Door de opzet van het spel, neemt het instuderen weinig tijd in beslag.

LIEDJES
De liedjes kunnen door alle kinderen gezongen worden en zijn eenvoudig in korte tijd in te studeren. Lied 2 en 3 zijn speciaal geschreven voor wat jongere

kinderen. Laat u de musical door kinderen van één leeftijdsgroep spelen, dan kan het leuk zijn om ook met de kinderen die kijken de liedjes van te voren in te studeren. Zij kunnen tijdens de voorstelling dan meezingen.

ROLLEN
De musical is geschikt om door kinderen van alle leeftijden (4 - 12 jaar) gespeeld te worden. Wilt u het verhaal met verschillende leeftijdsgroepen opvoeren, dan kan dat als volgt:

Scène 1: Kinderen van 4 - 6 jaar (bs groep 1/2) spelen voor kerstbomen en houthakkers. Guido en zijn vader kunnen eventueel door iets oudere kinderen gespeeld worden. Zij komen in scène 2 terug en Guido komt ook in scène 7 terug. Het is ook mogelijk om in scène 2 een ander (groter) kind voor Guido's vader te laten spelen: zorg dat dit kind dezelfde kleren draagt als de houthakkers.

Scène 2: Kinderen van 6 - 8 jaar (bs groep 3/4) spelen voor winkelend publiek en verkopers. Guido's vader kan door een ouder kind gespeeld worden, die hetzelfde gekleed gaat als de houthakkers in scène 1. De kerstbomen kunnen evt. door de kinderen uit scène 1 worden gespeeld. Het gezin (moeder met één of meer kinderen) komt in scène 3 terug en kan eventueel door oudere kinderen gespeeld worden.

Scène 3: 7 - 10 jaar (bs groep 3/4 of 5/6). Het gezin uit scène 2 speelt in deze scène een rol. Verder komen in deze scène een chauffeur voor en diverse schuldeisers.

Scène 4: 8 - 10 jaar (bs groep 5/6).

Scène 5: 8 - 10 jaar (bs groep 5/6). De zwervers die de boom meenemen, kunnen ouder zijn: 10 - 12 jaar (bs groep 7/8).

Scène 6: 10 - 12 jaar (bs groep 7/8).

Scène 7: 10 - 12 jaar (bs groep 7/8). Aan het eind komt Guido uit scène 1 weer op.

De musical kan voor een groot deel met groepjes worden gespeeld en is daardoor met een onbeperkt aantal kinderen te spelen.
Scène 1: onbeperkt aantal kerstbomen en houthakkers. Eventueel kunnen kinderen spelen voor de zon, de regen en de wind.

Scène 2: onbeperkt aantal mensen op de markt.

Scène 3: gezin kan een 'onbeperkt' aantal kinderen hebben. Er kunnen

meerdere schuldeisers zijn.

Scène 4: ‘onbeperkt’ aantal studenten.

Scène 5: gezin van de student niet te groot maken, maar er kunnen wel allerlei ooms en tantes op bezoek zijn, waardoor er toch weer een heel gezelschap ontstaat.

Scène 6: onbeperkt aantal zwervers en mensen die langskomen.

Scène 7: onbeperkt aantal zwervers.

Minimum aantal uitgeschreven rollen:

Scène 1: 3 bomen, 2 houthakkers + Guido

Scène 2: 2 marktkooplui + 3 winkelend publiek (evt. dubbelrol met bomen) + Guido’s vader (kan een ander zijn dan de houthakker uit scène 1).

Scène 3: 2 gezin + chauffeur + minimaal 2 schuldeisers (dubbelrol met houthakkers)

Scène 4: 3 studenten (evt. dubbelrol met marktkooplui + publiek)

Scène 5: 2 ouders van de student (evt. dubbelrol houthakkers)

Scène 6: 4 zwervers + 4 langslopend publiek (evt. dubbelrol studenten, marktkooplui en publiek)

Scène 7: zwervers uit scène 6 + langslopend publiek (krantenjongen, bakker, bloemenman enzovoort: evt. dubbelrollen uit vorige scènes).

Rollen: 30, met minimaal 11 kinderen te spelen.

KLEDING EN ATTRIBUTEN
Laat kinderen zich kleden naar eigen fantasie en naar de tijd waarin u het verhaal laat afspelen.

Houthakkers dragen spijkerbroeken en een geruite bloes. Zij hebben bijlen en zagen van karton.

Guido heeft ook een bijl van karton. Omdat hij in verhouding kleiner is dan de houthakkers, is zijn bijl groter.

De winkelende mensen dragen kleding die bij het tijdbeeld past.

De zwervers gaan sjofel gekleed en hebben bv. vegen op hun gezicht.

Het arme gezin draagt armoedige kleren.

De schuldeisers gaan juist ‘duur’ gekleed. Zij hebben brieven bij zich. Schuldeisers kunnen ook de bakker, de slager en de groentenman zijn: zij gaan herkenbaar gekleed: bakker met koksmuts, slager met wit schort en groot mes, groentenman in overall met emmer appels.

De chauffeur draagt een pet.

De studenten gaan vlot gekleed. Zij hebben tassen met boeken bij zich.

De ouders van de student en eventuele visite gaan feestelijk gekleed.

Eén van de zwervers kan een winkelwagentje voortduwen. De zwervers hebben zakken bij zich waar zogenaamd eten in zit. Eén van hen heeft een rol closetpapier, een ander heeft een viool (evt. van karton maken), een derde heeft een zaklamp, een vierde een zakmes.

Het verhaal speelt zich in de winter af: denk dus aan winterkleding.

De kerstbomen: kinderen dragen een groene broek en groen T-shirt. Omwikkel de armen met stroken groen crêpepapier en gebruik karton voor de takken. De kerstboom kan ook klein op een hoofdband worden vastgemaakt. Het kerstboompje waar het allemaal om draait, is een kunstkerstboom. Gebruik in het begin alleen het bovenste stuk. Bij scène 2, 3, 5 en 6 wordt er (voordat het boompje het toneel wordt opgebracht) steeds een stuk onder de kerstboom gezet. In scène 7 worden deze delen er weer afgehaald en zogenaamd verbrand.

Maak het vuur als volgt: knip stroken geel, rood en oranje crêpepapier (of stof) en maak die aan één kant vast aan een voorwerp dat op de grond kan worden gelegd, bijvoorbeeld een plank. Leg een ventilator op het toneel. Als de kerstboom in brand wordt gestoken, zet u de ventilator aan. Daardoor wapperen de stroken crêpepapier als vlammen omhoog.

SPELSCHEMA

scène groep(en)	plaats	decor	spelers	attributen	cd tracks
1 1/2	bos		kerstbomen wind, zon regen houthakkers Guido	bijlen en zagen	10/1 11 12/2 13 14/3
2 1/2 of 3/4	markt	kraampjes kerstbomen straatlantaarn	kerstboom- verkoper Guido verkopers publiek arm gezin	koopwaar kerstbomen	15/4
3 3/4 of 5/6	huis arm gezin	arme huis	arm gezin schuldeisers chauffeur	brieven stuur ‘auto’	16/5
4 5/6	straat	straatlantaarn	studenten	tassen met boeken	
5 5/6 of 7/8	huis student	huis student	ouders student familie vrienden buren student		17/6
6 7/8	straat	straatlantaarn	zwervers voorbijgangers muzikanten	dozen zakken van papier viool closetrol	18 19/7
7 7/8	straat	straatlantaarn	zwervers Guido allen (finale)	dozen dekens zakmes zaklamp ‘vuur’ (ventilator en crêpepapier)	20 21 22/8 23/9

HET SPEL

Alle spelers komen op voor het openingslied. De kerstbomen kunnen eventueel na het lied opkomen.

Lied 1: Sinds we jaren zijn gaan tellen
cd track 10, zang track 1

1
Sinds we jaren zijn gaan tellen
vieren mensen overal
dat een kindje is geboren
in een arme kleine stal.
Dromen mensen over vrede.
Vrede die eens komen zal.

Refrein:
Of je haren rood of geel zijn
en je spreekt een vreemde taal,
Kerstmis is voor alle mensen.
Kerstmis vier je allemaal.

2
Sinds we jaren zijn gaan tellen
vieren mensen wereldwijd
dat een ster de weg verlichtte
naar een wereld zonder strijd.
Daarom komen we tezamen
ieder jaar rond deze tijd.

Refrein

3
Sinds we jaren zijn gaan tellen
vieren mensen ieder jaar
met een kaart of een bezoekje
of een ander klein gebaar,
dat het goed is om te leven.
Dat we geven om elkaar.

Refrein:
laatste zin 2x

Scène 1 - in het bos
Iedereen af, behalve de kerstbomen. Als zij niet hebben meegezongen met lied 1, komen zij nu op. Zij stellen zich op. Het kleine kunstboompje staat midden voor hen.

Als de kerstbomen door jonge kinderen worden uitgebeeld, gebruik dan de voice-over op de cd. De kinderen beelden uit wat gezegd wordt. Ze beginnen klein, gehurkt op de grond. Als ze groeien, komen ze langzaam overeind. Als het waait, zwaaien ze met hun takken heen en weer. NB. één kind kan voor de zon spelen (zon van karton voor de buik); een paar andere kinderen spelen voor de regen (met grote gieter) en de wind (zij dragen wijde capes).

Voor oudere kinderen: sla de voice-over over en volg de dialogen.

Voice-over 1 (cd track 11):
Het hele jaar staan ze al in het bos; de kerstbomen. In het begin was er nog niets. Nou ja... niets. Het waren ienie-mini boompjes, net geplant. Maar toen ging de zon schijnen. En af en toe regende het. Daardoor begonnen de bomen te groeien. Ze groeiden en groeiden. Steeds werden ze een beetje groter. Soms kon het flink waaien in het bos. Dan zwiepten hun takken heen en weer in de wind. Maar de bomen waren sterk geworden en ze richtten zich steeds weer op. En toen werd het december. De bomen waren mooi en groot en sterk geworden. Hun takken staken fier in de lucht. Behalve van één boompje. Dat was niet gegroeid. De bomen spraken over het komende kerstfeest. Over de houthakkers die de mooiste, grootste en sterkste bomen zouden omhakken. Over de warme kamers waar ze zouden komen te staan die vol waren met lachende kinderen. Hoe mooi ze versierd zouden worden. Allemaal! Nou ja, allemaal behalve één. Het boompje dat niet gegroeid was.

Dialogen (verdeel de dialogen over aan aantal kinderen dat voor boom speelt):

Boom 1: Het is december, jongens. Weten jullie wat dat betekent?

Boom 2: Ja, nog even. Dan komen de houthakkers.

Boom 3: Ze zullen ons omhakken en meenemen.

Boom 4: Daar hebben we het hele jaar op gewacht.

Boom 5: Ik ben benieuwd in wat voor kamer ik zal komen te staan.

Boom 6: En hoe mooi ik versierd zal worden.

Boom 7: Misschien kom ik wel op een school te staan.

Boom 1: Of in een winkel.

Boom 2: Of op een groot plein.

Boom 3: Worden we allemaal omgehakt en meegenomen?

Boom 4: Hmmm... maak je geen zorgen. Jij wordt wel omgehakt, maar hij...! *(Hij wijst naar het kleine boompje. Alle bomen beginnen te wijzen.)*

Boom 5: Ja, jij! Hé uk, we praten tegen je.

Boom 6: Hij zegt niet eens wat terug.

Boom 7: Zeker zijn tong verloren.

Boom 1: Hij heeft niet eens een tong. Ha, ha! *(Alle bomen lachen mee.)*

Boom 2: Jij zult wel blijven staan, kleine!

Boom 3: Jou nemen ze heus niet mee.

Boom 4: Jij bent nog net zo klein als toen je geplant werd!

Boom 5: Ja, wat heb jij eigenlijk het hele jaar staan doen?

Boom 6: Nou gaat het feest mooi aan je neus voorbij!

Boom 7: Eigen schuld, dikke bult. Had je maar moeten groeien, net als wij. Had je maar een mooie grote boom moeten worden! Ha!

Lied 2: Honderd bomen
cd track 11, zang track 2

1
In het bos staan honderd bomen.
Ze doen allemaal hun best.
Want een boom die mooi en groot is
krijgt beslist een fijne kerst.

Refrein:
Wie staat morgen in de kamer?
Wie hoort mooie kerstmuziek?
Wie krijgt kaarsjes aan zijn takken?
Wie draagt straks de mooiste piek?

2
In het bos staan honderd bomen.
Groen en uitgegroeid en klaar.
Wie zal worden uitgekozen?
Wie wordt omgehakt, dit jaar?

Refrein

3
In het bos staan honderd bomen.
Kies me, kies me. Neem me mee.
Naar de kamer van je oma
of de school van juf José.

Refrein

4
In het bos staan honderd bomen.
Elk is mooier dan de rest.
Alle bomen uitgekozen.
Wij zijn binnen met de kerst.

Refrein

Na het lied: de houthakkers komen op. Zij hebben bijlen en/of zagen bij zich. Worden de houthakkers gespeeld door jonge kinderen, gebruik dan de voice-over op de cd. Voor oudere kinderen: sla de voice-over over en volg de dialogen.

Voice-over 2 (cd track 13):
En dan is het zover. Daar komen de houthakkers. Ze zwaaien vrolijk met hun bijlen. Keurend kijken ze rond. Ze wijzen één, twee, drie kerstbomen aan. En nog één en nog één. Bij het kleine kerstboompje blijven ze lachend staan en ze schudden hun hoofd. Nee, zo'n klein kerstboompje moet nog maar een jaartje groeien. Wie zal het kopen? Niemand wil toch zeker zo'n klein boompje in zijn kamer! Ha! Ze pakken hun bijlen en beginnen te hakken.

Dialogen (verdeel de dialogen over aan aantal kinderen dat voor houthakker speelt):

Hh 1: En daar zijn we weer.

Hh 2: Zoals ieder jaar.

Hh 3: Mijn bijl is vlijmscherp.

Hh 4: Mijn zaag is geslepen.

Hh 5: We kunnen er flink tegenaan. *(Hij wil met zijn bijl beginnen te hakken, maar wordt door de anderen tegengehouden.)*

Hh 6: Ho zeg. Eerst moeten we nog uitzoeken welke bomen we zullen meenemen.

Hh 7: Ja. Alleen de mooiste en de grootste bomen hakken we om.

Hh 1: *(Wijst naar een 'grote' boom)* Zoals die.

Hh 2: *(Wijst naar een andere boom)* En die.

Hh 3: En die.

Hh 4: *(Wijst naar het kleine kerstboompje)* Maar die dus niet.

Hh 5: *(Drukt zijn neus op het boompje)* Is dat een boom dan? Het lijkt meer een... een... Tja, waar lijkt het eigenlijk op?

Hh 6: Op een kerststukje?

Hh 7: Een mini-stukje dan. Het lijkt meer op een kleuterboompje.

Hh 1: Een ukkie-pukkie-kleuterboompje. Dat verkopen we niet.

Hh 2: Die hakken we niet om hoor.

Hh 3: Als we daarmee aankomen, lachen de mensen ons uit!

Hh 4: We laten dat boompje mooi staan. Het moet nog maar een jaartje groeien.

Hh 5: Kunnen we dan nou beginnen met het echte werk?

De houthakkers stellen zich op voor het houthakkerslied. Tijdens het zingen maken de kinderen hak- en zaagbewegingen.

Lied 3: Houthakkerslied
cd track 14, zang track 3

Refrein:
Met een bijl en met een zaag
gaan we naar het bos vandaag.
Onze bijlen groot en sterk.
Kom dan gaan we aan het werk.
Nog 5 bomen....

(2e refrein: nog 4 bomen. 3e refrein: nog 3 bomen.
4e refrein: nog 2 bomen. 5e refrein: nog 1 boom.)

Dan is het klaar!

Na het lied: de houthakkers 'nemen' de bomen mee. Alleen het kleine boompje blijft staan. Bij het afgaan wordt duidelijk dat één houthakker pijn in zijn rug heeft. Als bomen en houthakkers af zijn, komt Guido op.

Guido: Vader?

Stem: *(Van achter de coulissen, zgn. van zijn vader)* Ja?

Guido: Jullie zijn nog één boom vergeten.

Stem: Dat kleine ukkie-pukkie boompje zeker?

Guido: Het is een mooie boom. Mag hij mee?

Stem: Niemand zal hem kopen.

Guido: Ik wil hem zelf houden. Hij is zo mooi. Toe, mag hij mee?

Stem: Ik hak niets meer om. Ik heb pijn in mijn rug.

Guido: En als ik hem zelf omhak?

Stem: Nou, vooruit dan maar...

Guido loopt naar de coulissen en komt terug met een bijl van karton. Omdat Guido 'klein' is in vergelijking tot de houthakkers, moet de bijl een stuk groter zijn. Guido hakt het boompje om. Maak hier een leuke act van. De bijl is veel te zwaar en Guido kan hem nauwelijks optillen. Hij 'bezwijkt' haast onder het gewicht van de bijl en het lukt hem niet om er goed mee te zwaaien. Maar uiteindelijk krijgt hij het toch voor elkaar om het boompje om te hakken. Triomfantelijk sleept hij het boompje achter zich aan het toneel af.

Scène 2 - op de markt
Plaats de straatlantaarn. De marktverkopers komen op. Voor hun buik dozen met waren. Kraampjes maken van tafels kan natuurlijk ook. Guido's vader zet de kerstbomen neer (kinderen uit scène 1 of bomen van karton). Guido zet het kleine kerstboompje achter de andere kerstbomen.

Let op: zet (achter het toneel) een stuk onder het kerstboompje: het is al een stukje gegroeid.

Als de markt is 'ingericht' komt het winkelend publiek op. De kooplui prijzen hun waren aan ('Mooie bomen', 'Koop hier bloemen', 'Lekkere kaas' enzovoort.)

Start de cd track 15 voor lied 4.
NB. Laat de marktverkopers solo of met een paar hun waren aanprijzen.